

Opinia w zakresie walidacji produktu finalnego projektu innowacyjnego

Nazwa projektodawcy :

Fundacja Imago ,Powiatowy Urząd Pracy w Ząbkowicach
Śl.Przedsiębiorstwo Limes Piotr Bartkowiak ,Fundacja Widzialni

Tytuł projektu:

**Model kontraktowania usług rynku pracy na rzecz
osób niepełnosprawnych**

produkt finalny :

j.w.

Wrocław 03.09.2014 r.

Ekspert : **Antoni Rutka**

1. Zgodność produktu z celami projektu i oczekiwaniami grupy docelowej -0,50/0,50

- Model kontraktowania usług rynku pracy ma za zadanie w sposób innowacyjny i skuteczny wspomóc działania Publicznych Służb Zatrudnienia na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
- O istocie modelu stanowi przeniesienie na podmiot zewnętrzny (SIRP – Społeczna Instytucja Rynku Pracy – organizacja pozarządowa bądź inny podmiot niepubliczny, np. komercyjna agencja zatrudnienia) w ramach procedury kontraktowania, zadań powiatowego urzędu pracy, związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, a w efekcie wykreowanie także modelu funkcjonowania i skutecznego działania SIRP jako partnera współrealizującego zadania wraz z urzędami pracy.
- Odbiorcami produktu są osoby niepełnosprawne pozostające bez zatrudnienia. Model funkcjonowania SIRP ma przede wszystkim poszerzyć obecną ofertę wsparcia wprowadzającą tę grupę na otwarty rynek pracy – wypracowany model jest komplementarny z innymi działaniami podejmowanymi na rzecz tej grupy, ponieważ w ramach kontraktowania kontraktobiorca będzie miał dowolność w doborze metod pracy, przy założeniu ich efektywności i zgodności z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych. Z punktu widzenia zasady dostępności narzędzie skierowane jest do tych osób niepełnosprawnych, które mają problem z wejściem na rynek pracy, w szczególności jednak do tych, którzy są długotrwale bezrobotni. Stąd odnosi się do obszarów, w których obecne standardowe działania instytucji nie dają rezultatów, czego konsekwencją jest długotrwale bezrobocie osób niepełnosprawnych
- Model odpowiada na potrzeby potencjalnych użytkowników - kontraktobiorców – bowiem zawiera zestaw narzędzi i instrukcji potrzebnych przy realizacji usługi aktywizacji bezrobotnych osób niepełnosprawnych – od kontaktu z pracodawcą, przez zakres działań aktywizacyjnych i monitoring własnej pracy, po budowanie partnerstw dla zatrudnienia.
- Kontraktowanie usług pracy jest stosunkowo nową możliwością i rynek nie zdołał jeszcze wypracować efektywnych rozwiązań – oceniany model idealnie zatem wpasowuje się czasowo i merytorycznie w oczekiwania agencji zatrudnienia . W opiniach potencjalnych docelowych użytkowników podkreślano fakt, że jest to „model” właśnie – uniwersalny, możliwie szeroki do zastosowania, dający całe spectrum narzędzi, ale i tym samym stanowiący dobry punkt wyjścia do zbudowania na jego podstawie własnej, autorskiej ścieżki pracy z osobami niepełnosprawnymi – w zależności od specyfiki rynku, doświadczenia agencji i potencjału osób obejmowanych wsparciem .

2. Skuteczność produktu (korzyści dla grup docelowych) -0,80/1,00

Model stanowi kompleksową całość. I zdecydowanie odpowiada na potrzeby bezrobotnych osób niepełnosprawnych – osoby takie potrzebują bowiem specyficznego, mocno zindywidualizowanego wsparcia.

- Już samo kontraktowanie usług rynku pracy jest rozwiązaniem korzystnym, zwiększa bowiem zakres usług aktywizacyjnych i może przełożyć się na wzrost zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych. Model kontraktowania daje gotowe rozwiązania w zakresie przygotowania oferty na konkursy organizowane przez PUP, a jego dużą zaletą jest wysoki stopień uniwersalizmu –możliwość zastosowania do wszystkich grup osób bezrobotnych, w tym zwłaszcza wobec oddalonych od rynku pracy.
- Także w odniesieniu do drugiego produktu pośredniego - zdecydowaną zaletą modelu jest zaproponowanie SIRP (Społecznej Instytucji Rynku Pracy) – nowej jakości na rynku usług aktywizacji zawodowej i pośrednictwa pracy. Jako SIRP funkcjonować może szereg podmiotów – od typowo komercyjnych agencji zatrudnienia po organizacje pozarządowe (posiadające wpis do rejestru agencji zatrudnienia). Jak to wynika z powszechnych obserwacji -komercyjne agencje zatrudnienia zazwyczaj posiadają wypracowane własne metody pracy z pracodawcami, ale nie wszystkie mają doświadczenie w pośrednictwie pracy dla osób niepełnosprawnych. Z kolei organizacje pozarządowe w pierwszej kolejności będą musiały zbudować wiedzę w zakresie kontaktu z zakładami pracy. Zatem zaproponowana modelowa koncepcja SIRP jest pożytecznym przykładem odpowiednich rozwiązań w zorientowaniu różnych typów instytucji i organizacji realizujących usługi rynku pracy w warunkach posiadania różnych deficytów kompetencyjnych -gdyż jak to pokazuje powszechna praktyka -komercyjne agencje zatrudnienia mają wypracowane własne metody pracy z pracodawcami, ale nie wszystkie mają doświadczenie w pośrednictwie pracy dla osób niepełnosprawnych, zaś organizacje pozarządowe w pierwszej kolejności będą musiały zbudować wiedzę w zakresie kontaktu z zakładami pracy
- W odniesieniu do docelowych odbiorców – uzyskane rezultaty aktywizacyjne w fazie testowania także potwierdziły skuteczność zastosowania rozwiązań oferowanych przez opiniowany model w tym większym stopniu –im bardziej poprawnie testujący ten model użytkownicy zastosowali wszystkie zalecenia jakie z opisów wymagań modelu faktycznie wykorzystano u różnych testerów-użytkowników. Istotnym warunkiem skuteczności jest potrzeba rzetelnej diagnozy wstępnej –analizy potencjału osoby bezrobotnej, by następnie dobrać odpowiednie formy wsparcia dla konkretnych osób.
- Należy zauważyć, że zaakcentowany przez Projektodawcę wymóg silnego zindywidualizowania form i zakresu udzielanego wsparcia osobom bezrobotnym jako warunek zapewniający skuteczność aktywizacyjną -nie jest nowym odkryciem, bo zawierają go prawie wszystkie liczne produkty aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.
- Także pewne wątpliwości wzbudza propozycja „Rekomendacji dla powstania regionalnego systemu certyfikacji podmiotów świadczących usługi doprowadzenia do zatrudnienia osób niepełnosprawnych”- oparta na doświadczeniach brytyjskich jest jak na polskie realia zbyt teoretyczna i ze zbyt nikłymi szansami realizacyjnymi. Nie zostało należycie uzasadnione zlokalizowanie instytucji certyfikującej w MPIPS, nie wskazano jakie/które konkretnie instytucje/organizacje środowiskowe mogą i powinny poddać się certyfikacji –w szczególności –jak wymóg certyfikacji spełnią np. posiadające własne sprawdzone systemy wsparcia organizacje osób niepełnosprawnych (niewidomych, głuchych, intelektualnie, ruchowo, itp.) oraz ile ma kosztować proces certyfikowania –gdyż szacunek ok. 50 tys. zł z przykładu brytyjskiego jest mało realny do poniesienia przez organizacje reprezentujące środowiska osób niepełnosprawnych. Brak jest także jednoznacznego udokumentowania, że propozycja systemu certyfikacji została zweryfikowana w testach w tym projekcie. Daje się też zauważyć brak odpowiedniego uwzględnienia w elementach tego systemu dotyczących tworzenia sieci kooperacji –„łańcucha dostaw” –szczególnie brak uwzględnienia obowiązujących aktualnie zasad tworzenia partnerstw instytucjonalnych o charakterze międzysektorowym (ze względu na formalne ograniczenia wchodzenia do partnerstw obowiązujące instytucji publiczne !).

3. Aktualność potrzeby wprowadzenia produktu -1,00/1,00

Procedury kontraktowania skierowane są do urzędów pracy. Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 25.05.2014 r. przewiduje możliwość kontraktowania usług rynku pracy na zewnątrz podmioty – wypracowane w ramach projektu procedury kontraktowania zdecydowanie odpowiadają na realne potrzeby urzędów pracy i idealnie wpasowują się w obecne wymagania społeczno-prawne (aktywizacja osób należących do tzw. trzeciej grupy, wymogi ustawy). Zaproponowany produkt daje bowiem gotowe wytyczne i wzorzec do przeprowadzenia procesu kontraktowania.

Przygotowywany zestaw instrukcji i narzędzi jest kompletny oraz przedstawiony w sposób wyczerpujący, jednocześnie daje także możliwość indywidualnej modyfikacji poszczególnym użytkownikom, w zależności od ich preferencji.

Zważywszy na brak doświadczeń urzędów pracy w zakresie kontraktowania usług rynku pracy (poza projektami pilotażowymi), można postawić tezę, że w aktualnej rzeczywistości zapotrzebowanie na produkt jest bardzo duże. Wymienić można także liczne korzyści stosowania wypracowanych procedur – odciążenie urzędów pracy w zakresie czasochłonności i pracochłonności przygotowania procesu kontraktowania (szczególnie podczas przygotowywania pierwszego konkursu), gotowe ścieżki postępowania, gotowy wzór kontraktu i umowy trójstronnej, model rozliczania kontraktu (płatność w transzach)

Drugi z produktów pośrednich - Model Społecznej Instytucji Rynku Pracy skierowany jest do podmiotów rynku pracy zainteresowanych aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych (w odpowiedzi na proces kontraktowania usług rynku pracy). Produkt zdecydowanie odpowiada na potrzeby tych podmiotów, daje bowiem kompletny i profesjonalny model funkcjonowania, zestaw gotowych narzędzi oraz gotową ścieżkę wsparcia osób niepełnosprawnych. Biorąc pod uwagę, że kontraktowanie jest stosunkowo nową usługą na rynku pracy, model można uznać za pionierski i odpowiadający na rzeczywiste potrzeby – brak bowiem wcześniejszych ustrukturyzowanych wzorców w tym zakresie.

Także zapotrzebowanie na model jest duże, głównie ze względu na fakt, że komercyjne podmioty funkcjonujące na rynku pracy nie miały do tej pory regularnych doświadczeń w aktywizacji osób niepełnosprawnych – a pośrednictwo pracy dla tej grupy wymaga specyficznego, wysoce zindywidualizowanego podejścia.

4. Stopień skomplikowania produktu (łatwość zastosowania wypracowanych narzędzi) -0,75/0,75

- Zaproponowane w modelu działania – jak to już zauważono we wcześniejszych uwagach tej opinii - są wszechstronne ,kompleksowe i w pełni dostosowane do zindywidualizowanych potrzeb docelowych odbiorców .
- Wypracowany produkt jest w pełni zgodny z aktualnymi potrzebami urzędów pracy i uregulowany stosownie w ustawodawstwie. Ponadto produkt stanowi gotową odpowiedź na uwolnienie usług rynku pracy i związane z tym obowiązki urzędów pracy (kontraktowanie). Zastosowanie produktu w codziennej praktyce wpłynie znacznie na rozszerzenie i zróżnicowanie oferty aktywizacyjnej, szczególnie dla osób oddalonych od rynku pracy, posiadających specyficzne potrzeby w zakresie wsparcia i powrotu na rynek pracy
- Także model SIRP zdecydowanie odpowiada na potrzeby podmiotów rynku pracy – brak bowiem dotychczas kompleksowych wytycznych i dobrych praktyk w zakresie tworzenia i funkcjonowania instytucji chcących włączyć się w aktywizację osób bezrobotnych. Zastosowanie modelu w codziennej praktyce powinno przełożyć się na sukces agencji – tj. wywiązanie się z kontraktu, a tym samym zapewnić zakładane profity finansowe. Zebrane w twstach i w ewaluacji zewnętrznej dane jasno bowiem wskazują, że przy pośrednictwie pracy dla bezrobotnych oddalonych od rynku pracy, standardowe rozwiązania i narzędzia nie są wystarczające.
- Na tą łatwość zastosowania modelu (w całości lub w poszczególnych jego elementach) silnie wpłynęło szerokie zaangażowanie przedstawicieli środowiska jako współautorów rozwiązań ,co sprawia ,że produkt znakomicie uwzględnia rzeczywiste potrzeby docelowych odbiorców ,dostarczając także pożytecznych wskazówek dla całego otoczenia społeczno-instytucjonalnego .
- Dla obydwu produktów pośrednich Projektodawca określił listy szczegółowych wymagań warunkujących uzyskanie dobrych efektów zastosowania innowacji

5. Możliwości zastosowania przez użytkowników (prawne, organizacyjne)-0,50/0,50

Wypracowane rozwiązania można zastosować do wszystkich grup osób bezrobotnych, nie tylko osób niepełnosprawnych. Wskazywano to jako dużą zaletę.

Warunkiem skutecznego upowszechnienia produktu jest promocja produktu, wymierne wyniki kontraktów w postaci zatrudnialności osób bezrobotnych oraz trwałość ustawodawstwa w tym zakresie.

Skuteczność nowego modelu wsparcia aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych zweryfikowano w woj. dolnośląskim, ale istnieją szerokie możliwości naśladownictwa tej metody w odniesieniu do **podobnych** jak w projekcie grup docelowych użytkowników i odbiorców w innych regionach. Jest to tym łatwiejsze, że nie zidentyfikowano żadnych przeszkód prawnych ani organizacyjnych w działaniach naśladowczych.

Istnieje bardzo duże prawdopodobieństwo funkcjonowania produktu po zakończeniu projektu – produkt jest bowiem modelem, możliwym do zastosowania przez każdy urząd/podmiot i w każdym żądanym zakresie. Wydaje się, że warunkiem funkcjonowania modelu w przyszłości jest trwała obecność idei kontraktowania w prawodawstwie.

Model nie stawia żadnych barier wdrożeniowych, jest łatwy w zastosowaniu i czytelny. Ponadto zaletą produktu jest jego modelowość – czyli uniwersalność i specyficzność zarazem – może on być stosowany całościowo oraz wybiórczo – jako kafeeteria.

Możliwe efekty oddziaływania produktu to skuteczne i efektywne kontraktowanie usług rynku pracy na szeroką skalę – z korzyścią do urzędów pracy, beneficjentów i całego rynku pracy, obecność tematu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych w szerszej świadomości społecznej, edukacja pracodawców w zakresie zatrudniania osób z niepełnosprawnościami.

6. Efektywność (nakłady do rezultatów) wprowadzenia rozwiązania -0,60/0,75

Produkt finalny we wszystkich jego elementach jest dla potencjalnych odbiorców i użytkowników darmowy, niewielkie koszty wdrożeniowe mogą dotyczyć co najwyżej dostosowania do odpowiednich wymogów technicznych sprzętu informatycznego oraz ewentualnych kosztów odpowiednich szkoleń .

Procedury kontraktowania tego typu wpływają na obniżenie kosztów aktywizacji danej osoby, dzięki powiązaniu elementu konkursu z płaceniem za „efekt”, a nie świadczenie usług.

W rezultacie jeśli podmiot zewnętrzny nie ulokuje w zatrudnieniu osób bezrobotnych, środki podlegają zwrotowi. Jednocześnie umożliwiają kontraktobiorcom koncentrację na rezultacie, a nie dokumentowaniu czynności, czy weryfikacji konkretnych metod stosowanych celem uzyskania efektu.

Tym samym procedury kontraktowania pozwalają na osiągnięcie tej samej bądź wyższej efektywności w porównaniu do innych usług, jednakże przy zaangażowaniu mniejszych środków. W efekcie kontraktowanie w każdym wariancie będzie generowało oszczędności po stronie instytucji zlecającej. Czynnikiem najsilniej wpływającym na skuteczność zatrudnieniową uzyskana przez 4 różnych kontraktorów-testerów –było silne „zakorzenienie” kontraktora w miejscowych realiach społecznych i gospodarczych ,zwłaszcza znajomość lokalnego rynku pracy dzięki stałym kontaktom z pracodawcami.

7. Unikatowość i innowacyjność rozwiązania 0,50/0,50

- **Innowacyjność** modelu polega na zebraniu w jednym miejscu wszystkich zasad i procedur pomocnych w aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, a ponadto na wskazaniu ścieżki pracy z bezrobotnymi osobami niepełnosprawnymi akcentującej konieczność kompleksowego i indywidualnego podejścia do każdego klienta. Jak to podkreślili testujący model użytkownicy - wsparcie osoby niepełnosprawnej w znalezieniu pracy musi bowiem opierać się na innych przesłankach niż tradycyjne pośrednictwo pracy.
- Model proponuje konkretny sposób pracy agencji zatrudniania wraz z katalogiem potencjalnych usług (wsparcie doradcy zawodowego, trenera pracy, psychologa i in.).
- Model akcentuje, że przy aktywizacji osób niepełnosprawnych oddalonych od rynku pracy, ważnym czynnikiem sukcesu (klienta i SIRP) jest kompleksowe podejście – współdziałania specjalistów z różnych dziedzin i dywersyfikacja form wsparcia - usługi doradcze, szkolenia, budowanie motywacji do pracy itp.
- Proponowane rozwiązanie ma niewątpliwie cechy innowacyjności we wszystkich 3 wymiarach, najsilniej w wymiarze III (nowe formy wsparcia) jako wiodącym .
- Poszczególne elementy produktu zostały czytelnie zaadresowane do docelowych odbiorców i użytkowników ,określono także warunki/wymagania poprawnej implementacji przez potencjalnych replikatorów .
- Jak to już wskazano we wcześniejszych uwagach niniejszej opinii – produkt finalny jest innowacyjny (pod względem produktowym i procesowym) w całości zaproponowanego nowego modelu interwencji, także nowatorskie (nieznane i/lub niestosowane wcześniej) są niektóre rozwiązania w produktach pośrednich
- Opracowany i przetestowany przez realizatora projektu model kontraktowania usług rynku pracy jest **innowacją nie tylko w skali regionu dolnośląskiego ale i w skali ogólnokrajowej.**

Opinia na temat zmian wprowadzanych przez beneficjenta w zakresie strategii upowszechniania i włączania do głównego nurtu polityki oraz ewentualne rekomendacje w tym zakresie :

Wg. Wnioskodawcy pojawiły się potrzeby wprowadzenia zmian poszerzających (o nowe grupy użytkowników szczebla wojewódzkiego i krajowego) planowane działania wobec koncepcji upowszechniania i włączania produktu finalnego do głównego nurtu polityki w zaakceptowanej wcześniej strategii wdrażania projektu.

W odniesieniu do strategii włączania produktu finalnego do głównego nurtu polityki daje się zauważyć skupienie tej strategii na działaniach upowszechnieniowych i lobowaniu zaproponowanych zmian(rekomendacji) w obowiązującej legislacji ;ale nie wskazano jednoznacznie co Projektodawca uzna za sukces w strategii wdrażania produktu do głównego nurtu polityki/powszechnej praktyki.

Komentarz i rekomendacje eksperta :

Opiniowany produkt finalny spełnia w należyty sposób wszystkie wymogi poprawności i formalne kryteria oceny (punktacja 4,85/5,00). Wypracowany w ramach projektu produkt jest kompletny, prezentuje wysoką, profesjonalną jakość, spełnia kryteria adekwatności, trafności, użyteczności, skuteczności, trwałości oraz charakteryzuje się bardzo dużym potencjałem zastosowalności i multiplikowalności.

W całym pakiecie składającym się na produkt finalny oraz w dodatkowych dokumentach opisujących lub oceniających (2 recenzje) produkt - nie można się dopatrzeć istotnych braków merytorycznych ani żadnych usterek technicznych .

Niewielkimi mankamentami ,jakie można zauważyć ,są:

- 1/brak potwierdzenia wynikami testowania dla niektórych elementów składowych produktu finalnego i w konsekwencji uznanie ich za niewystarczająco dopracowane –np. propozycji utworzenia regionalnego systemu certyfikacji podmiotów świadczących usługi doprowadzenia do zatrudnienia osób niepełnosprawnych;
- 2/brak wyjaśnienia odmowy wsparcia produktu finalnego projektu przez regionalne i/lub lokalne struktury organizacji reprezentujących różne środowiska osób niepełnosprawnych ;
- 3/ nieuwzględnienie w mainstreamingu wertykalnym zapisów w dokumentach strategicznych na poziomie regionalnym nawiązujących do wypracowanego w tym projekcie produktu finalnego;
- 4/brak określenia ,co zostanie uznane przez Projektodawcę za sukces strategii wdrażania produktu do powszechnej praktyki/głównego nurtu polityki.

Powyższe zastrzeżenia nie wpływają na ogólnie wysoką ocenę produktu – opracowanego profesjonalnie i bardzo dobrze odpowiadającego aktualnym potrzebom poszukiwania nowych, skutecznych metod aktywizowania osób niepełnosprawnych

Rekomendacja eksperta :

uznać produkt finalny za zwalidowany

Opiniowany produkt finalny spełnia wszystkie 7 kryteriów oceny –wartość łączna przyznanych punktów ma poziom wysoki **(4,85/5,0)**

Antoni Rutka

Wrocław
03.09.2014.r.